

2007. évi beszámoló

2007-ben a következő előrehaladások történtek a csatlakozási szerződésben rögzített témákban, azok sorrendjében:

1. A kijelölt területek hálózatának fejlesztése:

- A korábbi évekhez hasonlóan, tárcánk egyik kiemelt stratégiai, egyben a szakterület alapvető birtokügyi célkitűzésének megvalósítása érdekében folytatódott az állami tulajdonú, ezen belül a természetvédelmi szervek (nemzeti park igazgatóságok) vagyonkezelésében lévő védett természeti területek arányának növelése.)
- 2007. év folyamán a nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésében lévő területek kiterjedése összesen 10953 hektárral növekedett, melynek kisebb része földvásárlással (2186 ha), nagyobb része (8767 ha) vagyonkezelői jog átvételével valósult meg. Utóbbi tétel zömét (7860 ha) kormányzati döntés eredményeként, erdőgazdasági Zrt-ktől átvett erdőterületek alkotják. A nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelésébe került területek magas természetvédelmi értékűek és/vagy természetvédelmi stratégiai szempontból jelentősek, emiatt túlnyomórészt a Natura 2000 hálózatba tartoznak, továbbá természetvédelmi oltalom alatt állnak vagy védetté nyilvánításuk a közeljövőben várható.
- 2007-ben 11 db terület védetté nyilvánításáról szóló miniszteri rendelet született meg, összesen 3936,6 ha-ral növelve a védett természeti területek kiterjedését:
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 9/2007. (III. 30.) KvVM rendelete az **Érdi Kakukk-hegy természetvédelmi terület** létesítéséről;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 10/2007. (III. 30.) KvVM rendelete a **Mura-menti Tájvédelmi Körzet létesítéséről**;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 11/2007. (III. 30.) KvVM rendelete a **Bükkhát természetvédelmi terület** létesítéséről és erdőrezervátummá nyilvánításáról;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 12/2007. (III. 30.) KvVM rendelete a **Kelemér-Serényfalva természetvédelmi terület** létesítéséről és erdőrezervátummá nyilvánításáról;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 14/2007. (III. 30.) KvVM rendelete a **Belsőbárandi-tátorjános természetvédelmi terület** létesítéséről;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 15/2007. (III. 30.) KvVM rendelete a **Bölcskei-nőszirmos természetvédelmi terület** létesítéséről;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 16/2007. (IV. 20.) KvVM rendelete a **Tardi-legelő természetvédelmi terület** létesítéséről;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 19/2007. (VI. 1.) KvVM rendelete a **Márkházapusztai fás legelő természetvédelmi terület** létesítéséről;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 26/2007. (VIII. 9.) KvVM rendelete a **Csombárdi-rét természetvédelmi terület** létesítéséről;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 29/2007. (X. 6.) KvVM rendelete a **Sümegei Fehér-kövek természetvédelmi terület** létesítéséről és erdőrezervátummá nyilvánításáról;
 - A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 98/2007. (XII. 23.) KvVM rendelete az **Abaújkéri Aranyos-völgy természetvédelmi terület** létesítéséről;
- Az erdőrezervátum hálózat 3 új területtel bővült (Bükkhát erdőrezervátum, Kelemér-Serényfalva erdőrezervátum, Sümegei Fehér-kövek erdőrezervátum) összesen 1092 hektár kiterjedésben.

2. Megfelelés az EU jogszabályai és a Magyarország által aláírt – különös tekintettel a 2010-es célok elérését elősegítő – nemzetközi természetvédelmi egyezmények előírásainak, kiemelve az alábbiakat:

- Az élőhelyvédelmi irányelv 17. cikke alapján szükséges jelentést 2007-ben elkészítettük, ennek során beszámoltunk az irányelv végrehajtásának legfőbb lépéseiről, így a Natura 2000 hálózat megalkotásáról, továbbá az irányelv I. mellékletén szereplő élőhelyek és II., IV. valamint V. mellékletén szereplő fajok természetvédelmi helyzetéről.
- Aláíráshoz előkészítettük azt az európai szinten is egyedülálló megállapodás-tervezetet (Akadálymentes Égbolt), amely a hazai áramszolgáltatók, illetve az állami természetvédelem és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület együttműködéséhez ad keretet a hazai madárvilág légzetékek miatt történő pusztulásának csökkentésére. Folytattuk a korábban megkezdett, uniós társfinanszírozással folyó fajvédelmi akciókat (túzok, kék vércse), és megkezdtük a kerecsensólyom LIFE projektet.
- Az Európai Bizottság 2008/26/EK számú határozatával 2007. november 13-án az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK) értelmében a pannon bioföldrégió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó jegyzéket elfogadta. Ezáltal Magyarországon a „jelölt Natura 2000 területek” az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (2) bekezdése alapján „jóváhagyott Natura 2000 területekké” váltak.
- 2007. év elején a bolgár, román EU-s csatlakozás következtében módosítottuk a Natura 2000 területekre vonatkozó kormányrendeletet, így a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv új tagállamok csatlakozása folytán bekerült elemeit átültettük.

3. A természetvédelem jogi és gazdasági helyzetének javítása:

- 2007. évben a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló kormányrendeletet és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó támogatások feltételeit tartalmazó rendeletet az FVM-mel együttműködésben megalkottuk, így a gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatások kifizetésének jogszabályi alapjai lefektetésre kerültek. A támogatások folyósítása 2008. évben kezdődik meg.
- A védett természeti területeken és a Natura 2000 területeken túl, különböző természetvédelmi célokra kijelölt területek listáját, valamint a területekre vonatkozó szabályokat hirdettünk ki 2007 évben a hatékonyabb védelmük, megőrzésük érdekében.
A Magyarországi Bioszféra Rezervátumokról szóló 7/2007. (III.22.) KvVM r.;
A Bioszféra-rezervátumokról szóló 10/2007. KvVM utasítás;
Az Európa Diplomával rendelkező területekről szóló 9/2007. KvVM utasítás;
Európa Diplomával rendelkező területekről szóló 8002/2006. miniszteri tájékoztató.
- A madárvédelmi irányelv rendelkezéseinek a vadászati eljárásokban való érvényesítése érdekében módosítottuk a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletet. (61/2007. (VII. 13.) FVM rendelet)
- Az energetikai szektorban, főként a megújuló energia termeléssel, felhasználással kapcsolatos tevékenységek megvalósulása során törekedtünk a természetvédelmi, biodiverzitás csökkenésének megállítására vonatkozó szempontok érvényesítésére. Ennek érdekében integráltuk a természetvédelmi szempontokat Magyarország 2007-2020 terjedő Energiapolitikájába, illetve Magyarország megújuló energiaforrás felhasználás növelésének stratégiájába.
- Szintén az energiatermeléshez kapcsolódóan, a fás- és lágyszárú energetikai ültetvények engedélyezési feltételeinek kialakításakor messzemenően érvényesítettük a természetvédelmi szempontokat, melyeket a következő jogszabályokban fektettünk le:
A fás szárú energetikai ültetvényekről szóló 71/2007. (IV. 14.) Korm. rendelet;

A fás szárú energetikai ültetvények telepítésének engedélyezése, telepítése, művelése és megszüntetése részletes szabályairól, valamint ezen eljárások igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 45/2007. (VI. 11.) FVM rendelet;

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból az energetikai célból termesztett növények termesztéséhez nyújtható kiegészítő támogatás igénybevételének feltételeiről szóló 33/2007. (IV. 26.) FVM rendelet;

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a rövid vágásfordulójú fás szárú energiaültetvények telepítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 72/2007. (VII. 27.) FVM rendelet;

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az évelő, lágy szárú energiaültetvények telepítéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 71/2007. (VII. 27.) FVM rendelet.

- Az építési eljárásokban a zöldfelületek, így a biológiai sokféleség csökkenésének megóvása érdekében egy speciális számítási rendszert fogadtattunk el, amelyet a területek biológiai aktivitásértékének számításáról szóló 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet részletez. A szabályok alapján az újonnan beépítésre szánt területek kijelölésével egyidejűleg a település közigazgatási területének a biológiai aktivitás értéke az átminősítés előtti aktivitás értékhez képest nem csökkenhet. (Biológiai aktivitásérték: egy adott területen a jellemző növényzetnek a település ökológiai állapotára és az emberek egészségi állapotára kifejtett hatását mutató érték.)
- A KvVM az Európai Unió 2007-2013 közötti költségvetéséből Magyarországra jutó fejlesztési források felhasználása érdekében kialakította a Környezet és Energia Operatív Programot, amelynek egy része a természeti értékek megőrzésére irányul. A Természeti értékek jó kezelése prioritási tengely kiemelt célja a hazai értékek megőrzése, helyreállítása, fejlesztése. A 2007-2008-as ciklusban érvényes pályázati konstrukciók kialakításra és meghirdetésre kerültek.

4. A 2010-es biodiverzitás célok megismertetése a lakossággal:

- Az Erdei Iskola minősítéseket végző Érdekegyeztető Tanács elkészítette az új Erdei Óvoda és Iskola Szolgáltatások minősítési eljárását is (2007. június 24.), s ezt a két tárcával (KvVM és OKM) egyeztette. Jelenleg 67 db erdei iskola rendelkezik minősítési tanúsítvánnyal, 2007. október 12-én Miniszter úr 7 db elismerő tanúsítványt adott át Ipolytarnócon.
- Az Erdei Óvoda és Erdei Iskola Szolgáltatások minősítési eljárása lefolytatásának legitimálása érdekében a KvVM, az OKM és a KOKOSZ együttműködési megállapodást írt alá 2007. novemberében. A megállapodás célja: a „Környezet és Energia Operatív Program (KEOP–3.3.0.) és a Közép–magyarországi Operatív Program (KMOP–3.2.3.) az erdei iskola hálózat infrastrukturális fejlesztése” pályázatok feltételrendszerének kialakítása és az egységes elvek alapján megvalósuló bírálati tevékenység írásban való rögzítése. A minősítési tevékenység folyamatosságát ez a megállapodás biztosítja.
- Az Erdei Iskola Program felkeltette a határon túli magyarság és a szomszédos országok érdeklődését. Tárcánk Magyar-magyar Zöld Program keretében is dolgozik azon, hogy hasonló programok, segítségünkkel a szomszédos országok – első sorban magyarok – területén is elindulhassanak.
- A Zöld Óvoda Hálózat kialakításával kiterjesztettük a környezeti nevelést az alapfokú oktatásban. A környezeti óvodai nevelés hosszú ideje az érdeklődés középpontjában van. Kialakultak azok az óvodapedagógusi alkotóműhelyek, amelyekben példamutató eredmények születtek a pedagógiai módszertan vonatkozásában, valamint kialakult az óvodai környezeti nevelés tárgyi eszközrendszere. A KvVM és az OKM minden évben pályázatot ír ki a „Zöld Óvoda” címre, amelyet 2007 év végéig 109 óvoda nyert el. A két tárca a címet elnyert óvodák számára szóló további, új programokkal kívánja támogatni az óvodai környezeti nevelést.

- 2008. február 15-i leadási határidővel újból meghirdetésre került a „Zöld Óvoda” cím elnyerésének pályázati rendszere.
- A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a 2007. május 22-én ünnepelt Biológiai Sokféleség Világnap alkalmából sajtótájékoztatót szervezett, melynek keretében meghirdette a „Nézzünk szét a házunk táján!” című pályázatát, amelyre általános és középiskolás diákok jelentkezését várták. A pályázat célja az volt, hogy előtérbe kerüljenek azok a régi gyümölcs- és zöldség fajták, melyek még megtalálhatók konyhakertekben, utak szélén vagy kültéri gyümölcsösökben, és méltatlanul háttérbe szorultak a boltokat elárasztó ízükben és formájukban is jellegtelen változatok mellett. A pályázatra 2007 októberéig több mint 30 pályamű érkezett. A Minisztérium székházában tartott eseményt a Tápiószelvi Agrobotanikai Központ által összeállított – főként haszonnövényeket bemutató – magkiállítás színesítette.

5. Fajok és élőhelyek védelme, kezelése:

- Folytattuk számos korábban megkezdett fajmegőrzési terv végrehajtását, így a farkas, a hiúz, a kék vércse, a rákosi vipera valamint a túzok esetében.
- Megkezdjük a 2006-ban elnyert, bizonyos Natura 2000 fajok és élőhelyek monitorozásának és Natura 2000 területek fenntartásának megalapozására irányuló Átmeneti Támogatás pályázat monitorozást megalapozó részének végrehajtását.
- A 2007-ben 10 éves Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természet- és Környezetmegőrzési Szakállamtitkársága irányításával működő országos program, amelynek feladata a magyarországi biológiai sokféleség (biodiverzitás) állapotának és változásainak hosszú távú megfigyelése. A NBmR által jelenleg monitorozott komponensek a következők: egyenesszárnyúak, éjszakai nagylepkék, élőhelyek, emlősök (denevérek, északi pocok, güzügér, kisemlősök, pelék, ürge), halak, hüllők, kételtűek, mohák, nagygombák, nappali lepkék, növénytársulások, szitakötők, talajfelszíni ízeltlábúak, védett és inváziós növényfajok, vízi makroszkopikus gerinctelenek. A kapcsolódó regionális monitorozó programok keretein belül további élőlénycsoportokat is vizsgálnak a területek sajátosságainak megfelelően (pl. algák, madarak, pókok, puhatestűek, tegzesek, zooplanktonok). 2007-ben egy ünnepi előadóülés keretében a Magyar Tudományos Akadémián foglaltuk össze az érdeklődők számára az eddigi eredményeket és tapasztalatokat. A nagyközönség részére magyar és angol nyelven színes ismertető kötet jelent meg, amelyben a NBmR bemutatása közérthető formában történik. A szakemberek számára a 2006-ban élőhelyek, gombák és mohák monitorozásának eredményeinek bemutatásával kiadvány sorozat indult, amelynek következő, zoológiai témával foglalkozó kötete szerkesztés alatt áll. A NBmR hosszú távú működtetése alapján a KvVM többek között a Countdown 2010 program megvalósulása során vállalt monitorozó tevékenységet is az elvártnál jóval alaposabb szinten végzi.
- Az idei évben megjelent az „Európai stratégia az özönfajok ellen” című ismertető kiadvány magyar nyelvű változata. A hazai stratégia kialakítására olyan fajlisták összeállítása történt meg, melyek potenciális, vagy már érzékelhető veszélyt jelentenek hazai életközösségek őshonos komponenseire. A lehetséges és szükséges védekezési módszerek kialakítása a fajlisták végleges, szélesebb szakmai közönség bevonását követő elfogadása után lehetséges.
- Az 1. pontban felsorolt területek védetté nyilvánításával egyidőben azok természetvédelmi kezelési terve is kihirdetésre került. Ezen felül 1 db már védett természeti terület kezelési terve jelent meg: Dénesmajori Csigás-erdő TT (13/2007. (III. 30.) KvVM rendelet). Így összesen 2007 év végéig 35 db védett természeti terület esetében jelent meg jogszabályban a természetvédelmi kezelési terv.